

Péče o válečné poškozence.

(Sděluje Dr. J. Tučný.)

K §§ 1 a 29 zák. č. 142/1920 a 39/1922. Státní občanství jako podmínka nároku na důchod. Rozhodnutím min. soc. péče z 31. 3. 1925, č. 10219/V/Ia-25 zamítnut byl stěžovatel J. L. se svým nárokem na přiznání invalidního důchodu ve smyslu zákona ze dne 20. února 1920 č. 142 Sb. z. a n. ve znění zákona ze dne 25. ledna 1922 č. 39 Sb. z. a n. v podstatě z toho důvodu, že v době účinnosti tohoto zákona, t. j. v den 1. května 1920, nebyl stěžovatel státním občanem československé republiky a ani později se jím nestal v základě zákonných ustanovení o nabývání státního občanství provádějících mírové smlouvy. O stížnosti do tohoto rozhodnutí uvažil N. s. s. následovně:

Na sporu jest otázka, zda shora cit. zákon č. 142 ex 1920 přiznává nárok na požitky válečných poškozenců jen těm osobám, které v den účinnosti cit. zákona, t. j. dne 1. května 1920, státními občany republiky československé buď již byly, nebo jimi se staly sice teprve po tomto dni, ale to jen na základě zákonných ustanovení o nabývání státního občanství provádějících mírové smlouvy, či zda zákon onen nárok takový přiznává i těm osobám, kterým teprve po tomto dni státní občanství republiky československé jako cizincům bylo uděleno.

Žalovaný úřad přiklonil se v naříkaném rozhodnutí k názoru na prvním místě uvedenému.

Názoru tomu nemohl nejvyšší správní soud přisvědčiti.

Zákon č. 142/1920 o požitcích válečných poškozenců (ve znění novely č. 39/1922) stanoví v § 1, že podmínkou nároku na důchod jest státní občanství v československé republice. Ustanovení toto souhlasí v tomto směru v podstatě s předpisem § 1 zákona č. 199/1919 o organizaci péče o válečné poškozence, kde se v § 1 stanoví pojem »válečných poškozenců« a za ně se prohlašují sub a) invalidé, t. j. státní občané československé republiky, jichž pracovní schopnost byla dočasně nebo trvale snížena, nebo kteří jí úplně pozbyli pro poranění nebo nemoc získanou nebo zhoršenou ve službě vojenské, při válečných úkonech, nebo v zajetí.

V žádném z těchto zákonů se však nestanoví, že by tato základní podmínka pro uplatňování nároku na důchod, t. j. státní občanství republiky československé, musila tu býti již v době účinnosti zákona č. 142 ex 1920, t. j. v den 1. května 1920, nebo že by sice mohla býti splněna později, ale to jen určitě kvalifikovaným způsobem, totiž nabytím státního občanství republiky československé v základě zákonných ustanovení o nabývání státního občanství, jimiž se provádějí mírové smlouvy.

Mezinárodní závazky převzaté státem československým v mírových smlouvách, pokud se týkají nabývání státního občanství republiky československé, vtěleny byly v ústavní zákon ze dne 9. dubna 1920 č. 236 Sb. z. a n. Zákon ten byl však vyhlášen teprve dne 21. dubna 1920 a jest již proto vyloučeno, že by zákon 142 ex 1920, vyhlášený již dne 16. března 1920, byl mohl pro svůj obor nějakým způsobem recipovati předpisy v té době ještě nepublikované.

Shora cit. předpis § 1 zákona č. 142 ex 1920 stanoví prostě, že podmínkou nároku je státní občanství v československé republice.

Předpisu tomu možno právě vzhledem k později teprve vyhlášenému zákonu o nabývání státního občanství a dokud není jiného předpisu pozitivního, rozuměti jen tak, že ten, kdo nároku takového se domáhá, musí také — předpokládaje ovšem, že jsou tu ostatní podmínky splněny, nejpozději v době, kdy úřad dospěje k vydání svého rozhodnutí, řádným způsobem prokázati onu základní náležitost svého nároku, t. j. že je státním občanem v československé republice. Ať již tedy žadatel se stal státním občanem v československé republice ipso iure po rozumu § 1 zákona 236 ex 1920, nebo nabytí státního občanství československého opcí po rozumu §§ 4 a násl. cit. zákona, nebo konečně nabytí

československého státního občanství teprve výslovným propůjčením po rozumu starších zákonných předpisů, třeba i v cestě milosti, splnil onu shora zmíněnou podmínku § 1 zákona č. 142 ex 1920 a nárok jeho na invalidní důchod — předpokládá ovšem, že splněny jsou i veškeré podmínky ostatní — jest po zákonu dán.

Že tomu tak jest, tomu svědčí mimo již uvedené také ta okolnost, že zákonodárce zmocnil ministerstvo sociální péče, aby v určitých zvláštního ohledu vyžadujících případech (sr. § 1 odst. 2, § 21 odst. 2 zákona 142/1920 a § 5 zákona 199/1919) od tohoto základního požadavku upustilo. Jestliže tedy zákonodárce v okruh oněch osob, o něž zákony shora citovanými se zavázal určitým způsobem se postarati, výjimečně pojal i cizí státní občany, nelze rozumně nahlednouti, že by chtěl z okruhu tohoto vyloučiti určitou kategorii svých vlastních státních občanů jen proto, že nabyli státního občanství teprve po započeti účinnosti zákona, ale přece jen ještě před uplynutím lhůty, do které mohou svůj nárok uplatniti.

Jest tedy shora uvedený názor, na němž jako jediném žalovaný úřad své rozhodnutí založil, v rozporu se zákonem a musilo proto naříkané rozhodnutí býti zrušeno podle § 7 zákona o správním soudě.

(Nález N. s. s. z 3. 5. 1927, č. 9231/27).

K § 2 zák. č. 142/1920 a 39/1922. Způsob vyšetření příjmu válečného poškozence, jenž je základem při rozhodování o nároku na důchod. — Není vadou řízení, že úřad při rozhodování o nároku na důchod vzal za základ příjem stanovený prý berní správou nesprávně a jednostranně a přesto, že stěžovatel proti platebním rozkazům na daň z příjmu na berní leta 1920/1922 podal odvolání resp. k tomu účelu zažádal o sdělení vyměřovacích základů. Námitka vady řízení jest bezdůvodná, neboť zákon o požitcích vál. poškozenců č. 142/20 a novela k němu č. 39 Sb. z. a n. z r. 1922 nestanoví, jakým způsobem a jakými prostředky má býti příjem válečného poškozence vyšetřen, úřad může tedy příjem ten zjistiti i vlastním šetřením podle zásad řízení správního, a to i v případě, že byla daň z příjmu pro dotýčný rok již vyměřena. Toto stanovisko zaujímá také prováděcí nařízení ze dne 7. prosince 1922 č. 363 Sb. z. a n. v odst. 1 § 2 zák. č. 142 ex 1920. Žalovaný úřad mohl tudíž vzíti za základ sdělení berní správy, třeba daň z příjmu nebyla ještě vyměřena právoplatně, uznal-li je za vhodný podklad pro zjištění příjmu. Okolnost, že stěžovatel měl ještě lhůtu k rekursu proti vyměření daně a že tudíž rekurs nebyl ještě vyřízen, není rozhodující, poněvadž příznivý výsledek rekursního řízení mohl by stěžovateli býti jen důvodem k žádosti o obnovu řízení.

(Nález N. s. s. z 21. dubna 1927, č. 8213/27.)

K §§ 1 a 2 zák. č. 146/1923 Sb. z. a n. Dodatečná přihláška o důchod vdovský a sirotčí. Podmínky těchto dvou paragrafů nelze směšovati. Máť každý z těchto předpisů jiný skutkový předpoklad na zřeteli. § 1 citovaného zákona stanoví, že nárok na důchod mohou uplatniti přihláškou do 31. prosince 1923 vdovy, sirotci a předkové po státních občanech Československé republiky, kteří padli nebo zemřeli ve službě vojenské, při válečných úkonech a v zajetí, tudíž po takových občanech, kteří padli nebo zemřeli dříve než byli z činné služby vojenské propuštěni a z ní se vůbec nevrátili. Naproti tomu § 2 citovaného zákona zmocňuje ministerstvo sociální péče, aby v dohodě s ministerstvem financí povolilo dodatečnou přihlášku mužům propuštěným z činné služby vojenské (z válečných úkonů, ze zajetí), tudíž oněm, kteří se vrátili, a důsledně i vdovám, sirotkům a předkům po těchto mužích. Tento rozdíl jest patrný také z toho, že § 1 mluví pouze o nároku vdov, sirotků